

TSEA28 Datorteknik Y (och U)

Föreläsning 3

Kent Palmkvist, ISY

Dagens föreläsning

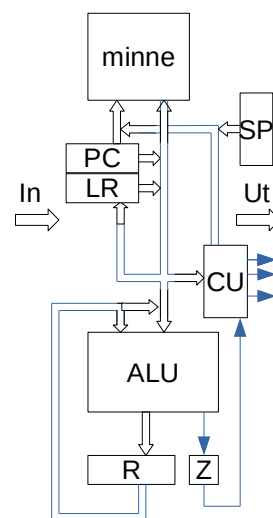
- Teckenrepresentation
- Talrepresentation
 - Binär aritmetik
 - 2-komplement
- Aritmetiska operation och flaggor

Praktiska kommentarer

- Kursanmälan
 - Behövs för att kunna komma åt funktioner i kursrummet på Lisam
 - Använder Lisams anmälningsfunktion för labanmälan
- Labanmälan kommer finnas tillgänglig med start måndag lunch (22/1 kl 12.45)
- Labbprogram tillgängligt i labben mux1 och mux2 (båda låsta, öppnas efter 1:a labhalvan slutförts)
 - Hårdvara ansluten bara i MUX2 (kan köra distansläget på dom)
 - MUX1-maskinerna enbart för inmatning och assemblering, ej köra/testa kod än (görs på plats)
 - Lite mer information om hur man ansluter till mux1/mux2 finns på www.isy.liu.se/edu/kurs/TSEA28/laboration/Work_at_home.html

Enkel datormodell

- Ett minne lagrar program, data och stack
- I processorn sitter ett antal register
 - PC, SP, R, Z (flagga), ev. LR
- Till processorn finns ett antal instruktioner implementerade
 - mov, ldr, str, add, cmp, bne, beq, b, bl, bx, push, pop
 - Består av instruktionstyp + argument
 - Vissa kombinationer av register och argument tillåtna
 - T ex kan inte flytta värde direkt från PC till R
 - Begränsas av styrenheten CU och hur registren kopplats ihop
- Add, cmp och mov använder sig i detta exempel av 28-bitars data (men 32 bitar i varje minnescell????)
 - Potentiellt problem, löses senare

Minnesvärdens betydelse

- ASCII, binära tal

Betydelsen hos bitmönster i minne

- Värde/funktion hos bitmönster beror på förväntningar
- I exempelprogrammet (studenträknaren):
 - Värde i minnesadresser som innehåller programkod tolkas som maskininstruktioner
 - Exakt mening beror på vilken processor som används
 - Värde i minnesadresser som innehåller stacken tolkas som återhopsadresser
- Även andra saker kan representeras
 - Text, telefonnummer, bilder, pekare,

Tecken och textrepresentation

- Ett tecken (bokstav, siffror, specialtecken etc) kan lagras i minnet
- Flera standarder finns
 - ASCII: 128 olika tecken (7 bitar), senare utbyggt till 8 bitar.
 - I vissa standarder har de extra 128 kombinationerna har olika utseende på tecken beroende på språk (ISO-8859-x)
 - UTF: variabel längd för att kunna representera många fler olika tecken (även vissa engelska/amerikanska tecken som ASCII saknar)
 - UTF-8: 8 bit för de vanligaste tecknen (7-bit ascii), upp till 4 byte per tecken
 - UTF-16: 16 bitar per tecken, vissa tecken tar ännu mer utrymme

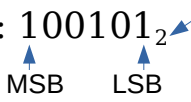
Exempel på tolkning av minnesinnehåll

- Minnet adresseras med binärt värde, svarar med binärt värde
 - Adress (binärt) Värde binärt, Decimalt, ASCII
 - 000000...0000 01001000 72 'H'
 - 000000...0001 01100101 101 'e'
 - 000000...0010 01101010 106 'j'
 - 000000...0011 00100000 32 ''
- Se sista sidan i labbanvisningar lab1 för fullständig ASCII tabell
- Exemplet kan även ses som ett 32-bitars little-endian värde (maskininstruktion)
 - 00100000 01101010 01100101 01001000 = type 4,
dvs `cmp R,#0000011010100110010101001000`

Beskrivning av numeriska värden

- Hittills har decimaltal använts i vissa assemblerkommandon
 - Datorn använder binära bitar, behöver översätta talet till ett binärt mönster!
 - Exemplet med 8h timer: 80000
 - Binär motsvarighet 10011100010000000
- Översättning från 0:or och 1:or till ett heltal
 - Binära tal bygger på positionssystem precis som decimaltal
 - varje siffra viktas beroende på position i talet
 - Ental, tiotal, tusental för decimaltal
 - Ental, tvåtal, 4-tal, 8-tal etc. för binära tal

Binära positiva heltal

- Bit längst till höger (bit position 0) är minst signifikant (Least Significant Bit, LSB)
 - Vikt 1
- Bit längst till vänster är mest signifikant (Most Significant Bit, MSB)
 - Vikt = $2^{(\text{antal bitar}-1)}$
- Exempel: 100101₂ Indikera att detta är ett binärt tal
- Översatt till decimal form:
$$1*32+0*16+0*8+1*4+0*2+1*1 = 37_{10}$$

Positiva binära heltal, generellt

- Ett n bitars binärt heltal på formen

$a_{n-1}a_{n-2}\dots a_1a_0$ representerar värdet

$$\text{värde} = \sum_{i=0}^{n-1} a_i 2^i$$

- Maximalt värde är $(2^n)-1$
- 6 bitar \Rightarrow max är $(2^6)-1 = 63 = 111111_2$
- Använd definitionen vid omräkning binärt till decimalt

Översättning från decimaltal till binärtal

- Algoritm

Temp = tal att översätta

Loop tills Temp = 0

Om temp udda \Rightarrow lägg till 1:a, till vänster

Om temp jämn \Rightarrow lägg till 0:a till vänster

Temp = Temp/2 (trunkera, dvs kasta
bort eventuella 0,5)

end loop

- Exempel: 27 (decimalt)

Temp	binärtal
27	1 (talet är udda)
13	11 (talet är udda)
6	011 (talet är jämnt)
3	1011 (talet är udda)
1	11011 (talet är udda)
0	Klar, svar: 11011 ₂

- Kontroll:

$$1 \cdot 16 + 1 \cdot 8 + 0 \cdot 4 + 1 \cdot 2 + 1 \cdot 1 = 27$$

Alternativ beskrivning av binära tal

- Väldigt platskrävande att skriva allt i binär form
 - Vill ha en form som är lätt att översätta (manuellt) till binär form, men fortfarande kompakt
- Klumpa ihop ett antal bitar och beskriv varje klump med en symbol (skrivtecken)
 - 2 bitar ger 4 kombinationer, t ex 0,1,2,3
 - 3 bitar ger 8 kombinationer, t ex 0,1,2,3,4,5,6,7
 - Kallas octal representation
 - 4 bitar ger 16 kombinationer (siffrorna 0-9 räcker inte!)
 - 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9,A,B,C,D,E,F
 - Kallas hexadecimal representation

Hexadecimala tal

- Bas 16 (decimala tal har bas 10)
- Ett n-siffror hexadecimalt tal

$$\text{värde} = \sum_{i=0}^{n-1} a_i (16)^i$$

där a_i är hexadecimala siffror
(värde 0 - F)

Decimalt	Binärt	Hexadecimalt
0	0000	0
1	0001	1
2	0010	2
3	0011	3
4	0100	4
5	0101	5
6	0110	6
7	0111	7
8	1000	8
9	1001	9
10	1010	A
11	1011	B
12	1100	C
13	1101	D
14	1110	E
15	1111	F

Konvertering binärt till hexadecimalt

- Dela upp ett långt binärt tal i grupper om 4 bitar (från höger)
 - 10 1101 0011 1010
- Fyll eventuellt på med 0:or till vänster så det är 4 bitar i vänstra gruppen
 - 0010 1101 0011 1010
- Översätt varje grupp för sig. Om talvärde större än 9 använd bokstäver A-F
 - 2 D 3 A
- Indikera att detta är hexadecimalt mha basindikering eller på annat sätt
 - $2D3A_{16}$, \$2D3A
 - 0x2D3A <- Används i labbutrustningen (C-syntax)

Beräkningar med positiva binära tal

Att addera med binära positiva heltal

- Samma metod som för decimaltal
- Från höger lägg ihop, sätt eventuell minnessiffra i nästa sifferposition till vänster
 - $0+0=0$, $0+1=1$, $1+0=1$, $1+1=10_2$, $1+1+1=11_2$

- Exempel $7+11$

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 0111 \quad (7) \\
 +1011 \quad (11) \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 1 \\
 0111 \\
 +1011 \\
 \hline
 0
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 11 \\
 0111 \\
 +1011 \\
 \hline
 10
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 111 \\
 0111 \\
 +1011 \\
 \hline
 1010
 \end{array}
 \end{array}$$

- Dvs $7+11=10010_2 = 16+2 = 18_{10}$ (som förväntat)

- Framför båda talen finns ett oändligt antal 0:or
- Addition kan ge en carry-bit längst ut som utökar antal siffror i svaret (som i exemplet ovan)

Att multiplicera med binära positiva tal

- Med två enbitars tal kan fyra kombinationer beräknas
 - $0*0 = 0$
 - $0*1 = 0$
 - $1*0 = 0$
 - $1*1 = 1$
- Större binärtal (många bitar) som multipliceras med en bit ger antingen 0 eller det stora talet som svar
 - $0*100101 = 000000$
 - $1*100101 = 100101$

Multiplikation av två tal

- Samma metod som för decimaltal
 - Beräkna partialprodukter och summera sedan dessa
- Exempel: $7_{10} * 11_{10} = 111_2 * 1011_2$

$$\begin{array}{r}
 111 \\
 * 1011 \\
 \hline
 111 \\
 111 \\
 000 \\
 + 111 \\
 \hline
 1001101
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 111 \\
 * 1011 \\
 \hline
 111 \\
 111 \\
 000 \\
 + 111 \\
 \hline
 1001101
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 111 \\
 * 1011 \\
 \hline
 111 \\
 111 \\
 000 \\
 + 111 \\
 \hline
 1001101
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 111 \\
 * 1011 \\
 \hline
 111 \\
 111 \\
 000 \\
 + 111 \\
 \hline
 1001101
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 2^0 * 7 = 7 \\
 2^1 * 7 = 14 \\
 2^2 * 0 = 0 \\
 2^3 * 7 = 56
 \end{array}$$

$$64 + 8 + 4 + 1 = 7 + 14 + 56 = 77$$

- Kuriosa: Går att multiplicera valfria tal (även decimalt) om man bara kan dubblera och halvera samt addera tal

Subtraktion

- Fungerar på samma sätt som för decimaltal (om svaret blir positivt)
 - 6-5

$$\begin{array}{r}
 110 \\
 - 101 \\
 \hline
 1
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 10 \\
 1\bar{1}0 \\
 - 101 \\
 \hline
 1
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 10 \\
 1\bar{1}0 \\
 - 101 \\
 \hline
 01
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 10 \\
 1\bar{1}0 \\
 - 101 \\
 \hline
 001
 \end{array}$$

- Låna i 1:a steget, $10 - 1 = 1$ svar som förväntat

- $5-6 = ?$ (har inget sätt att representera negativa tal!)

$$\begin{array}{r}
 101 \\
 - 110 \\
 \hline
 1
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 101 \\
 - 110 \\
 \hline
 1
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 10 \\
 \bar{1}01 \\
 - 110 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 10 \\
 \bar{1}01 \\
 - 110 \\
 \hline
 ?11
 \end{array}$$

- $5 < 6$ alltså beräkna 6-5 och sätt - framför?

Negativa binära tal

Hur representera negativa tal: Tecken-belopp

- Intuitiv lösning: Sätt en bit först som anger positivt (bit=0) eller negativt (bit=1)
 - Kallas för tecken-belopp representation (sign-magnitude)
 - Vänstraste biten 0: positivt tal, 1: negativt tal
 - Exempel (antag värden ska representeras med 4 bitar)
 - $7 = 0\ 111$, $-3 = 1\ 011$
 - Dubbel representation av 0: $+0$ och -0
- Svårt att bygga addition och subtraktion
 - Måste först ta reda på om det är samma tecken på talen eller olika tecken
 - styr om subtraktion eller addition av beloppen ska göras
 - Måste även ta hänsyn till (vid subtraktion) vilket belopp som är störst

Tecken-belopp, forts.

- Används i flyttalsrepresentation
 - Kuriosa: IEEE 754 binary32 representation
 - Use 32 bits to represent max value of $\approx 3.402 \cdot 10^{38}$
 - Sign bit: 1 bit, exponent (E) 8 bits, 23 fractional bits
 - $(-1)^{b_{31}} \times 2^{\exp(E-127)} \times (1 + \sum_{i=1}^{23} b_{23-i} 2^{-i})$
 - Datatypen single i Matlab
 - Datatyperna float i C/C++
- Beskrivs närmare i kurser som numeriska metoder etc.

Negativa tal på rätt sätt (för hårdvara)

- Vill addera och subtrahera utan hänsyn till tecken
- Motivering (antag räknare med 3 bitar, börja på 0)
 - Att räkna uppåt är lätt (dvs värde+1)
 - När räknaren nåt maxvärdet börjar den om på 0
 - Jfr räkna till 20 men utan att använda tiotalssiffran (0,1,2,...,8,9,0,1,2,3...8,9)
- Jämför med att räkna nedåt istället
 - Samma sekvens som tidigare, men i motsatt ordning
 - Motsvarar att i varje steg subtrahera 1
- Med denna kodning fungerar det att räkna addition och subtraktion
 - så länge förväntade svaret går att representera med antalet bitar som finns i termerna som adderas/subtraheras

3: 011	↓ 3	Räkna
010	↓ 2	nedåt
001	↓ 1	
0: 000	0	
7: 111	-1	
110	-2	
101	-3	
4: 100	-4	
3: 011		
010		
001		
0: 000	<-- start på 0	

Negativa tal på rätt sätt, forts.

- Här finns bara en representation av värdet 0
- Biten längst till vänster anger om talet är negativt
- Addition och subtraktion, exempel

$$\begin{array}{r} -2+3 \quad 1\ 1\ 0 \\ +\ 0\ 1\ 1 \\ \hline 1001 \end{array}$$
 två trebitars tal \Rightarrow beräknat svar har
 3 korrekta bitar,
 extra 4:e biten ignoreras

\uparrow
 Extra bit, ignoreras

011 3
 010 2
 001 1
 000 0
 111 -1
 110 -2
 101 -3
 100 -4

$$\begin{array}{r} -1-2 \quad 1\ 1\ 1 \\ -\ 0\ 1\ 0 \\ \hline 1\ 0\ 1 \end{array}$$

$$1 - (-2)$$

$$\begin{array}{r} 10 \\ 1 \\ 10 \\ 0\ 0\ 1 \\ -\ 1\ 1\ 0 \\ \hline 0\ 1\ 1 \end{array}$$
 låna igen från vikt 4
 låna från vikt 8

2-komplementsrepresentation

- För ett n-bitars binärt tvåkomplementstal gäller
 - n-1 bitars viktade precis som för positiva binära tal
 - MSB-biten har vikt $2^{(n-1)}$
 - I ett 3-bitars tal är MSB vikt -4 (se tabell)
- Generellt: ett n bitars binärt tvåkomplementstal på formen

$a_{n-1}a_{n-2}\dots a_1a_0$ har representerar värdet

$$\text{Värde} = -a_{(n-1)} * 2^{(n-1)} + \sum_{i=0}^{n-2} a_i 2^i$$

Exempel: $11011_{2C} = -16*1 + 8*1 + 4*0 + 2*1 + 1*1 = -5$

Teckenbyte av 2-komplementstal

- Byte av tecken $Y = -X$
 - Invertera alla bitar hos X
 - Addera 1 på LSB positionen $\Rightarrow Y$
 - Kasta bort eventuell minnessiffra längst till vänster (vill ha samma antal bitar i Y som i X)
- Exempel
 - (3) = -(011)
 - invertera \Rightarrow 100
 - addera till LSB + 1
 - summera -3=101
- Notera inledade 0:a för att visa att 3 är ett positivt tal innan teckenbytet.

Utökning av talområde (öka ordlängd)

- Positiva binära tal (både positiva heltal och 2-komplement)
 - Lägg till nollor till vänster
 - Negativa binära tal (2-komplement)
 - Att lägga nollor fungerar inte (-3 = 101, men 0101 = 5!!)
 - 0 som mest signifikant bit skulle alltid skapa positiva tal!
 - Generellt för 2-komplement: kopiera teckenbiten
 - Teckenbiten för 2-komplement är 0 för positiva tal, 1 för negativa tal
 - Kopiera teckenbiten åt vänster för att utöka talområde
 - Ett n -bitars 2-komplementtal $x_{n-1} x_{n-2} x_{n-3} \dots x_1 x_0$ teckenförlängs till m bitar genom att lägga till $m-n$ kopior av x_{n-1} till vänster
- $$x_{n-1} \dots x_{n-1} x_{n-2} x_{n-3} \dots x_1 x_0$$

Exempel på översättning och ordlängdsändring

- Beskriv värdet -53 som ett 8-bitar 2-komplementtal
 - Översätt först positiva versionen, byt därefter tecken
- Börja med att konvertera 53 till binär form
 - $53 = 32+16+4+1 = 110101_2 = 0110101_{2C}$
 - Måste ha 0 först för positiva tal i 2-komplementform
- Gör om till -53 (byt tecken)
 - Invertera och lägg till ett: $1001010 + 1 = 1001011_{2C}$
 - Expandera till 8 bitar (kopiera teckenbiten)
- $-53 = 11001011_{2C}$

Att korta ordlängd

- Att minska antal bitar för att representera ett tal fungerar bara om talet får plats (dvs kan representeras) i den nya antalet bitar
- För positiva binära tal kan nollor till vänster tas bort
 - När en etta tas bort fås fel värde
- För 2-komplementsvärden kan kopior av teckenbiten tas bort
 - En teckenbit måste behållas
 - När alla teckenbitar tas bort fås fel värde
 - Exempel:
 - $111010_{2C} = 1010_{2C}$
 - 00110_{2C} inte lika med 110_{2C}

Felaktig addition av 2-komplementstal

- Fungerar inte om resultat större än talområde hos indata
 - Måste utöka talområdet innan beräkning (teckenförlänga)
 - Går inte att bara lägga till carrybiten längst till vänster, eller teckenförlänga efter beräkning
- eller olika antal bitar i indata
 - Om summan får plats i samma antal bitar som ordlängden för termerna.
 - Fungerar bara om ordlängd lika

Sparar carrybit?

```
0111 (7)
+1101 (-3)
-----
10100 (-12) FEL!
```

Kopierar teckenbit efteråt?

```
0111 (7)
+0101 (5)
-----
11100 (-4) FEL!
```

Olika ordlängd

```
0111 (7)
+ 101 (-3)
-----
1100 (-4) FEL!
```

Korrekt addering av 2-komplementtal

- Om talområdet för litet måste indata teckenförlängas först
 - Summan av två tal kräver maximalt 1 bit extra för att kunna representeras
- Olika antal bitar i indata
 - Om summan får plats i samma antal bitar som ordlängden för termerna.
 - Fungerar bara om ordlängd lika

```
00111 (7)
+00101 (5)
-----
01100 (12) Rätt!
```

Olika ordlängd

```
0111 (7)
+1101 (-3)
-----
0100 (4) Rätt
```


Summan utanför talområdet (spill)?

- För binära positiva heltal fås en minnessiffra (carry) ut om talområdet överskrids (extra bit i resultatet)
- För 2-komplement är minnessiffran inte användbar
 - Har i tidigare slide visat även om den genereras så kan svaret vara rätt (den ignoreras)
 - Summering av positiva 2-komplementstal ger ingen minnessiffra även om talområdet överstigs
- Detektera för stort resultat i 2-komplement med två minnessiffror
 - För stort tal om minnessiffra in i teckenbitsaddition inte är likadan som minnessiffra ut från teckenbitsaddition

```

1 1 1 ← minnessiffror
 111 (7)
+101 (5)
-----
1100 (12)

```

```

olika 0 1 1 1 För stort!
      0111 (7)
+0011 (3)
-----
      1010 (-6) Fel!

```

```

lika 1 1 1 1
      0111 (7)
+1011 (-5)
-----
      0010 (2) Rätt!

```

Multiplikation av 2-komplementstal

- Nästan samma metod som multiplikation av positiva binära tal
 - Teckenförläng partialprodukter innan addition (dom är också tvåkomplementstal!)
 - Subtrahera teckenbitens bidrag (negativ vikt!)
- Två olika instruktioner i en processor som stödjer 2-komplements multiplikation respektive binär multiplikation

```

          101 (-3)
        * 110 (-2)
        -----
        000000
+11101
-1101
-----
        000110 (6)

```

Sammanfattning: Addition/subtraktion

- Operationen ger samma resultat (bitmönster) oberoende om indata är positiva heltal eller 2-komplementsform
 - Samma algoritm! Behöver inte veta om postiva heltal/tvåkomplement när addition utförs!
 - Tolkning av beräknat bitmönster beror på hur indata tolkas (val av 2-komplement eller positiva heltal)
- Detektering av spill (overflow) beror på talrepresentation
 - Minnessiffra (carry) om positiva heltal
 - Spill (olika minnessiffra in respektive ut från mest signifikant bit) vid 2-komplement
 - Tecknet på resultatet (MSB) fel om spill uppstått (för 2-komplement)

Aritmetiska operationer och flaggor

Aritmetiska beräkningsinstruktioner (DARMA)

- Addition (ADD, ADDS, ADDC, ADDCS)
 - Ingen skillnad hur det går till (additionsalgoritmen)
 - Använder samma instruktion för både positiva heltal och 2-komplement
 - Resultat tolkas olika beroende på talrepresentation
 - Samma bitmönster ut oberoende av indata's talrepresentation
 - Samma ordlängd på indata och utdata

Additionsinstruktioner	C-flaggan som minnessiffra in	Utan att addera C-flaggan
Uppdaterar flaggor	ADDCS	ADDS
Uppdaterar inte flaggor	ADDC	ADD

Exempel: ADDS r0,r1 ; R0 = R0 + R1,
; uppdater flaggor

Aritmetiska beräkningsinstruktioner (DARMA)

- Subtraktion (SUB, SUBS, SBC, SBCS)
 - Ingen skillnad hur det går till (subtraktionsalgoritmen)
 - Använder samma instruktion för både positiva heltal och 2-komplement
 - Resultat tolkas olika beroende på talrepresentation
 - Samma bitmönster ut oberoende av indata's talrepresentation
 - Samma ordlängd på indata och utdata

Additionsinstruktioner	C-flaggan som minnessiffra in	Utan att addera C-flaggan
Uppdaterar flaggor	ADDCS	ADDS
Uppdaterar inte flaggor	ADDC	ADD

Aritmetiska beräkningsinstruktioner (DARMA)

- Multiplikation (MUL, MULS)
 - Gör bara multiplication av positiva heltal, kastar mest signifikanta halvan av produkten
 - MUL påverkar inte flaggor, MULS påverkar flaggor
- Överkurs: SMULL, UMULL
 - Två olika instruktioner för positiva heltal respektive 2-komplement
 - Dubbel längd på resultatet
 - Generellt: m-bitars tal gånger n-bitars tal ger produkt med m+n bitar
 - SMUL $r_0, r_1, r_2, r_3 \Rightarrow r_2 * r_3$, placera mest signifikant halva i r_1 , minst signifikant halva i r_0

Intressanta beräkningsresultat

- I tidigare exempel jämfördes likhet mellan tal
 - Beräknas genom subtraktion (A-B) och kontrollera om resultat = 0
 - Indikera resultat i Z-registret (1-bit) där $Z=1$ om result = 0, $Z=0$ annars
- Jämför med hur två tal A och B kan jämföras i vanliga programmeringsspråk
 - $A = B$
 - $A > B$
- Dessutom kan A och B vara tvåkomplement eller positiva heltal
 - Resultat utanför talområdet för 2-komplement?
 - Minnessiffra (carry/borrow) från beräkning?

Mer information om resultatet (flaggor)

- Efter aritmetisk operation (Addition, subtraktion) indikerar flaggor egenskaper hos resultat/beräkning
 - CMP (compare) utför subtraktion och behåller bara flaggornas nya värde
- Resultat 0? Lagras i Z-flaggan (Z=1 om resultat = 0)
 - Samma som i modelldatorn om comp ersätts med subtraktion
- Resultat negativt? Lagras i N-flaggan (=MSB i resultatet) för 2-komplement.
- Resultat gav minnessiffra ut från teckenbit, carry? Lagras i C-flaggan
 - Kan även ses som overflow om positiva heltal in (inte för 2-komplement)
 - Visar på lån (engelska: borrow) för subtraktion av positiva heltal
- Resultat gav spill (engelska: overflow) för 2-komplement? Lagras i V-flaggan
 - Antar indata och utdata i 2-komplements form.
 - Detekteras mha minnessiffra in till och ut från teckenbitens position är olika

Varning ang. flaggor

- Hur flaggor sätts och hur de används kan variera mellan processorfamiljer
 - Subtraktionens interaktion med C-flaggan skiljer sig mellan ARM och t ex 68000
 - Läs alltid manual för aktuell processor innan programmering
- ARM: Flaggor ändras bara om aritmetiska/logiska instruktionen anger det
 - Indikerat med extra S i slutet på instruktionen
 - Add R0,#1 ; utför addition, men sätter inte flaggor
 - Adds R0,#1 ; utför addition, och ändrar flaggor (Z, C, N, V).
 - Undantag: cmp ändrar alltid flaggor

Exempel på genererade flaggor

- 8-bitars addition (antag R-register i dator är 8 bitar)

```
mov R,#127
adds R,#3
```

```
  01111111
+ 00000011
-----
 10000010
```

Z = 0 (resultat inte noll)
N = 1 (MSB i resultat är ett)
C = 0 (fick ingen minnessiffra ut från MSB)
V = 1 (130 får inte plats i
8 bitar tvåkomplement)

- Vissa instruktioner kan även addera C, dvs om C=1 läggs även 1 till, adc -10+3

Instruktion som sätter C flaggan

```
mov R,#-10
adcs R,#3
```

```
      1
 11110110
+ 00000011
-----
 11111010
```

Z = 0 (resultat inte noll)
N = 1 (MSB i resultat)
C = 0 (ingen minnessiffra)
V = 0 (-6 får plats inom 8 bitar)

Användning av flaggor

- Två huvudsakliga användningsområden
- Skicka bitvärde mellan beräkningar
 - Exempel: addera två 64-bitars tal i en dator som bara kan addera 32-bitars tal
 - Addera först minst signifikant 32-bitars del (påverkar även C-flagga)
 - Addera därefter mest signifikant 32-bitars del inkl. C-flaggan
- Styr exekveringsflödet mha resultat
 - T ex välj en annan programdel om två värden olika (jämför studenträknarexemplet)
 - Villkorliga hopp (conditional branching)

Exempel på flaggor för långa additioner

- Antag två 16-bitars tal ska adderas i en 8-bitars dator
 - $0xABCD + 0x7654$ (två hexadecimala tal)
 - Kan bara addera 8 bitar per instruktion
- Addera först minst signifikant byte
 - $0xCD + 0x54 = 0x21$ samt $C=1$
- Addera sedan mest signifikant byte plus C flaggan
 - $0xAB + 0x76 + 1 = 0x22$ samt $C=1$
 - + 1 kommer från C-flaggans värde i föregående steg
- Svar: $0xABCD + 0x7654 = 0x2221$ samt $C=1$
 - Eventuell overflow kontrolleras bara efter andra additionen

Villkorliga hopp

- Beroende på indata kan vissa hopp betyda olika saker
 - Tvåkomplements data ger annan betydelse hos jämförelse än positiva heltal
 - $1100 > 0100$ för positiva heltal (dvs $12 < 4$), $1100 < 0100$ (dvs $-4 < 4$) för 2-komplement (samma värden i flaggorna efter subtraktion i båda fallen)
- Villkorliga hopp ofta kombinationer av flaggor
 - BLT (branch less than) antar A-B beräknats, testar om teckenbiten (N) skiljer sig från 2-komplements spill (V) (dvs ($N=0$ och $V=1$) eller ($N=1$ och $V=0$))
 - Om A-B beräknats så tas hoppet om $A < B$ (dvs svar korrekt negativt eller spill med positivt svar)
 - ARM har 14 möjliga villkorliga hopp (se manual)
- Ibland kan flera namn finnas på samma operation (ger läsbar kod)
 - Datorn testar bara flaggor, den kommer inte ihåg vilken operation det var som påverkade flaggorna

Olika villkorliga hopp i ARM

Condition Code	Meaning (for cmp or subs)	
EQ	Equal	Z==1
NE	Not Equal	Z==0
GT	Signed Greater than	(Z==0) && (N==V)
LT	Signed Less Than	N!=V
GE	Signed Greater Than or Equal	N==V
LE	Signed Less Than or Equal	(Z==1) (N!=V)
CS or HS	Unsigned Highter or Same (or Carry Set)	C==1
CC or LO	Unsigned Lower (or Carry Clear)	C==0
MI	Negative (or Minus)	N==1
PL	Positive (or Plus)	N==0
VS	Signed Overflow	V==1
VC	No Signed Overflow	V==0
HI	Unsigned Higher	(C==1) && (Z==0)
LS	Unsigned Lower or Same	(C==0) (Z==0)